

CIV-CARE_Poo1-18plus

Samenvattende leeswijzer voor rechtbanken en toezichthouders

Toepassing van het normatief kader bij volwassenenzorg (18+)

Datum: 18 januari 2026

Versie: v1.00

Reeks: CIV-CARE Poo1-18plus – Normatieve Position Papers

Status: Leeswijzer / begeleidend document

1. Doel van deze leeswijzer

Deze leeswijzer is opgesteld ten behoeve van **rechtbanken, toezichthouders, klachtencommissies en bestuursorganen** en biedt een **compact, functioneel overzicht** van de CIV-CARE Poo1-18plus reeks.

De leeswijzer ondersteunt:

- snelle **oriëntatie** op de aard en reikwijdte van de documenten;
- correcte **toepassing binnen juridische en toezichthoudende contexten**;
- herkenning van **structurele patronen** binnen individuele dossiers.

De leeswijzer vervangt geen inhoudelijke toetsing, maar faciliteert deze.

2. Wat is de CIV-CARE Poo1-18plus reeks?

De CIV-CARE Poo1-18plus reeks is een **formeel vastgesteld normatief kader** dat structurele mechanismen analyseert en duidt die binnen de volwassenenzorg (18+) kunnen leiden tot:

- structurele zorgafhankelijkheid;
- afscherming binnen zorgketens;
- verlies van participatie, autonomie en rechtsbescherming.

De reeks is:

- **thema- en mechanismegericht** (niet casusgericht);
- juridisch-duidend, niet normstellend;
- aanvullend op bestaande wet- en regelgeving (WvGGZ, WGBO, Awb, EVRM, CRPD).

3. Opbouw van de reeks (in één oogopslag)

3.1 Hoofdpositionpaper

De **Hoofdpositionpaper** fungeert als:

- primair **indexdocument**;
- escalatiekader bij cumulatie van signalen;
- samenvattend normatief anker.

Gebruik dit document als **startpunt** bij beoordeling.

3.2 Sub-positionpapers (verdieping per mechanisme)

De sub-positionpapers beschrijven afzonderlijke, maar samenhangende structurele mechanismen:

1. Triangulatie als structureel mechanisme
2. Indirecte participatie en structurele stemvervanging
3. Narratiefvorming en dossierconstructie
4. Informele derden en schijnmandaat
5. Verantwoordelijkheidsdiffusie en ketenafscherming
6. Belemmering van directe communicatie en relationeel herstel
7. Uitsluiting van het sociaal netwerk als systeeminterventie
8. Zorg zonder afbouw en ontbreken van exitstrategie

Deze papers worden **selectief ingezet** op basis van zichtbare indicatoren.

3.3 Inzetmatrix Position Papers

De inzetmatrix ondersteunt bij:

- het bepalen **welke papers relevant zijn**;
- het herkennen van **cumulatie en escalatie**;
- het structureren van beoordeling en motivering.

3.4 Praktijkbijlage: manipulatieve tactieken

De bijlage *Structurele manipulatieve tactieken in de psychiatrie*:

- illustreert terugkerende patronen;
- bevat geen zelfstandige normering;
- ondersteunt patroonherkenning.

4. Hoe gebruikt u de Poo1-18plus reeks in de praktijk?

Stap 1 – Signaalherkenning

Gebruik de **hoofdpositionpaper** om vast te stellen of sprake is van één of meerdere structurele indicatoren.

Stap 2 – Verdieping

Raadpleeg de relevante **sub-positionpapers** voor juridische en normatieve duiding.

Stap 3 – Escalatiebeoordeling

Gebruik de **inzetmatrix** om te beoordelen of cumulatieve aanleiding geeft tot verzwaarde toetsing.

Stap 4 – Motivering

Verwijs expliciet naar:

- het mechanisme;
- de relevante paper(s);
- de concrete feiten in het dossier.

5. Juridische status en positionering

De CIV-CARE Poo1-18plus reeks:

- is geen wet of beleidsregel;
- bevat geen individuele oordelen;
- ondersteunt bestaande toetsingskaders;
- versterkt motivering en transparantie.

De reeks is verenigbaar met en aanvullend op:

- WvGGZ;
- WGBO;
- Awb;
- EVRM;
- CRPD.

6. Wanneer is bijzondere alertheid geboden?

Bij gelijktijdige aanwezigheid van meerdere van de volgende signalen:

- indirecte participatie;
- narratiefdominantie;
- netwerkisolatie;
- langdurige zorg zonder afbouw;
- diffuse verantwoordelijkheid;

is verhoogde zorgvuldigheid en expliciete motivering aangewezen.

7. Slotopmerking

Deze leeswijzer beoogt bij te dragen aan:

- consistente beoordeling;
- versterkte rechtsbescherming;
- herstel van proportionaliteit en menselijke maat.

De CIV-CARE P001-18plus reeks nodigt uit tot **zorgvuldige, transparante en herstelgerichte toetsing**.

CIV-CARE P001-18plus – Samenvattende leeswijzer

Opgesteld door:

Alexander Groenheide

Voorzitter | Stichting De Kamer van Sociale Waarden

DE KAMER VAN SOCIALE WAARDEN